

ET PENGEBREV TIL FUTEN

av
Tore Haga

Min nyeste dille er portofrie bancobrev, der avsenders navn er påtrykt konvoluttens. Hvorfor en slik begrensning? Tja det er vel fordi jeg synes disse er stilige, og så blir de vel ikke for mange og er lettere å holde rede på.

På februars første dag fant jeg nedenstående konvolutt i min postboks - riktignok som innhold i en nyere konvolutt. Og denne Portofri Sag, hvormed ble sendt 45 Speciedaler og 5 Skilling, ville jeg gjerne vite mer om.



Den følgende dag tok jeg derfor denne konvolutt med til møte i Norsk Posthistorisk Selskap for der å spørre vår Christiania-ekspert om de to ulike Christiania-stemplene. Kjell Åge var dessverre opptatt annetsteds, så det endte med at jeg ble enig med Bjørn S. om at det venstre stampelet nok var slått ved innlevering 23.3.1866, mens det ved omkartering neste dag fikk et annet stempel. Kjell Åge kunne etter hvert nås pr. e-post, og da fikk jeg vite at det første stampelet er type 2, mens det andre er type 6. Han mente også at det var tilfeldig at det var brukt to ulike stempler - man tok det som var for hånden - da det ikke var noe skille mellom avdelingene.

På sin vei mot Vadsø ble sendingen transittstemplet i Tromsø. På egen hånd har jeg på nettet, nemlig Frimerkehusets auksjon over Arvid Jørgensens "Poststempler i Troms, funnet ut (tror jeg) at det underlig asymmetriske stampelet derfra er type 2 (eller II), men er i tvil om det er a eller b. Jeg synes ikke de der viste 2 a og II a er like skjeve som her, og 2 b fant jeg ikke.

Verken Bjørn S. eller Kjell Åge kunne si noe om påtegningen i øvre venstre hjørne - er den satt der av avsender, eller er den postal? Det ville være artig om den var postal, men jeg

synes penneføringen ligner avsenders. Har noen av leserne noe å si om dette? Den ligner i hvert fall ikke på stilen i mottakers journalpåtegning lenger nede til venstre.

Hva var så Zahlkammeret, som her sendte penger til futen i Varanger? Jo, det var en avdeling under Finansdepartementet. Alle Statens inntekter og utgifter gikk gjennom Zahlkammeret, som kort sagt var Statens kassakontor. I 1893 ble Zahlkammeret nedlagt, idet Norges Bank overtok dets gjøremål.



Baksiden av konvolutten har noen gilde lakksegl med signeter fra både Zahlkassen og Christiania Postkontor. Zahlkassen, hm? Ja, det er faktisk det som står i seglet. Zahlkassen var i sin tid, fra opprettelsen i 1714, landets hovedkasse og hadde forøvrigt en tilsvarende funksjon som det senere Zahlkammeret. I 1814 ble de to underliggende stiftsamtmannsstuene i hhv. Bergen og Trondheim likestilt med Zahlkassen, slik at en fikk tre hovedkasser, og dette skapte en del problemer. Dette var årsaken til at disse kassene ble lagt ned i 1862, og deres oppgaver ble samlet i det nyopprettede Zahlkammeret under Finansdepartementet. Jeg antar at det signetstempelet som er brukt på denne konvolutten, skriver seg fra tiden før Zahlkassen ble lagt ned, og at Zahlkammeret overtok det og fortsatte å bruke det.

Fakta om Zahlkassen og Zahlkammeret fant jeg på Arkivportalen.

En kommenter i etterkant:

Merknad til "Pengebrev til futen"

Jeg må med skam bekjenne at jeg helt hadde glemt den store stempeloversikten i Norgeskatalogen Postal. Seniliteten gjør seg stadig sterkere gjeldende, later det til.

I denne stempeloversikten ville jeg uten videre ha kunnet se at Tromsø-stemplet ikke kunne være type 2 b. Alt tyder på at det er type 2 a.

Jamen var det skikkelig skjevt. Jeg ser for meg en postfunksjonær med veldig dårlig tid som satte datoen ut til feil side. Men heller ikke årstallet står helt rett, så det må jo være noe slark her ...

Tore Haga